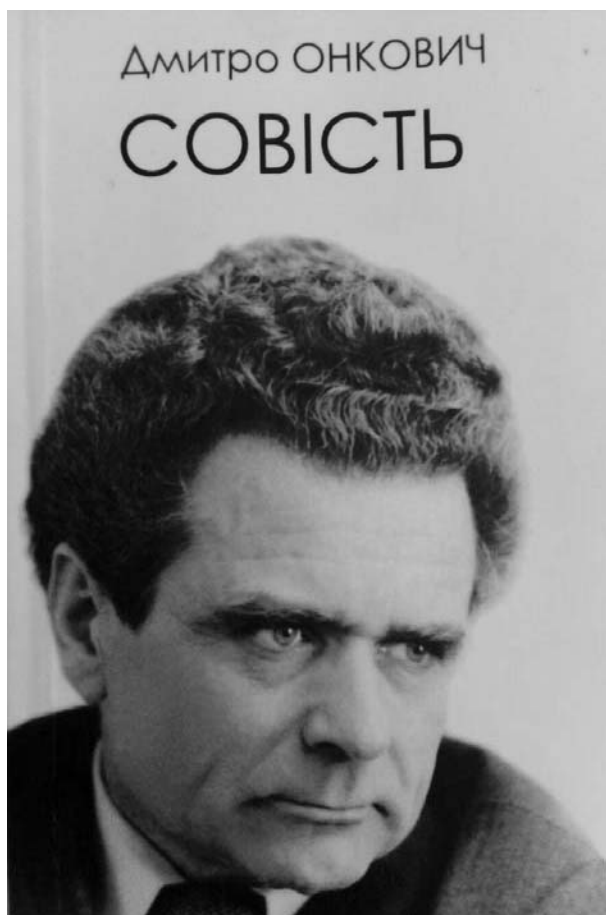


Літературна світлиця

ЛЮДИНОМІР ДМИТРА ОНКОВИЧА



Дмитро Юліанович Онкович народився 27 грудня 1934 р. в с. Турчинцях на Хмельниччині в родині хліборобів. По закінченні школи служив у армії. Працював на шахтах Донбасу. Закінчив факультет журналістики Київського державного університету імені Тараса Шевченка. Був кореспондентом РАТАУ (пізніше — Укрінформ), працював редактором у видавництві «Молодь», завідувачем відділу преси Українського товариства дружби і культурного зв'язку з зарубіжними країнами, редактором поезії у журналі «Все- світ», відповідальним секретарем часопису «Українська мова і література в школі» (нині «Дивослово»). Дмитро Онкович — автор поетичних збірок: «Голуби» (1966), «Зимові яблука» (1969), «Межа» (1971), «Толока» (1975), «Бі-

© Неллі БОНДАРЕНКО, 2020

ла конюшина» (1981), «Пам'ять» (1983), «Поезії» (1984), «Леміш до сонця» (1991), «Зелені гуси» (1991), «Совість» (2011). Поезії Дмитра Онковича перекладено польською, білоруською, російською, угорською, іспанською та іншими мовами світу.

Його поезія сповнена любові до материнського слова, рідної землі, що їх любив понад усе й передавав свою любов читачам, маленьким і дорослим.

Дмитро Онкович вирізняється з-поміж сучасних йому поетів новелістичністю віршів, одухотвореністю Слова, унікальними інтонаційними особливостями, точністю й влучністю образної деталі, проникненням в людську душу на піку болю й переживань. Сталою в його творчості є виражена громадянська позиція. «Читаючи очі» сучасників, Дмитро Онкович точно описує «характери, типи, образи, які сукупно складають картину суспільної настроєвості» (П. Засенко). Переважна більшість його поезій — це своєрідні віршовані новели.

Підсумкова поетична збірка під красномовною назвою «Совість» — лебедина пісня геніально талановитого поета Дмитра Онковича з елітного покоління шістдесятників. Він прийшов у світ за кілька років перед війною, тому в його серці і в творчому доробку документально вкарбувалися події жорстокої воєнної та повоєнної дійсності, увесь огром людського горя.

Совість, честь, порядність і доброта завжди були для письменника «дороговказом на непередбачуваних крутосхилах життєвих доріг» (П. Засенко). Ще студентом Київського університету імені Тараса Шевченка Дмитро Онкович проводжав в останню путь Василя Симоненка. А на роковини смерті поета мав намір провести в університеті вечір його пам'яті. І якби не ректор Іван Швець, це могло б коштувати йому виключенням з вишу. Відтоді КДБ не спускало очей із молодого поета. Ще років за десять Дмитро Онкович пережив місячні допити, пониження, знущання. Його марно змушували писати доноси на друзів і колег. А витримати все й залишитися Людиною з великої літери, гідним, чесним і не підкупним дала змогу совість.

Совість — категорія вічна, яка ніколи не застає вріє.

Василь Сухомлинський вважав, що цінніше виховання має ґрунтуватися на совісті. Саме совість, совісність, сумління є найвартіснішою якістю, моральним стрижнем особистості, що визначає усю її

поведінку, спонукає «жити по совісті», як вчить народна мудрість. Совість — це внутрішній контролер кожного, людиномір, ознака й мірило людяності, відповідальності за свої вчинки. Письменники-гуманісти й філософи всіх часів і народів підносили совість на найвищій щабель як мірило морально-духовних цінностей людини:

1. Живіть мудро і не запламуйте совісті (Григорій Сковорода).

2. Бережи совість. Все інше збереже вона (Леонід Сухоруков).

3. Не дайте погаснути в душі полум'ю небесного вогню — совісті (Джордж Вашингтон).

4. Совість є законом законів (Альфонс де Ламартін).

5. Совість — це праведний суд доброї людини (Арістотель).

6. Закон, що живе в нас, називається совістю. Совість є, власне, застосуванням наших учинків до цього закону (Еммануїл Кант).

7. Честь — це зовнішня совість, а совість — це внутрішня честь (Артур Шопенгауер).

8. Чиста совість — це постійне свято (Луцій Анней Сенека).

9. Дві речі наповнюють душу завжди новим і сильнішим здивуванням і шанобливістю, що частіше і триваліше ми розмірковуємо про них, — це зоряне небо наді мною і моральний закон у мені (Іммануїл Кант).

10. Боягузство питає: «Чи безпечно це?» Доцільність питає: «Розсудливо це?» Марнославство питає: «Популярно це?» Але совість питає: «Чи правильно це?» І приходять час, коли потрібно зайняти позицію, яка не є ні безпечною, ні розсудливою,

ні популярною, але її потрібно зайняти, бо вона правильна (Мартін Лютер Кінг).

11. Про свою репутацію піклуються багатомо, про совість — лише деякі (Публілій Сір).

12. Для того щоб жити по совісті з іншими людьми, я повинен жити в злагоді з власною совістю. Діяти по совісті не завжди означає погоджуватися з думкою більшості (Аттікус).

13. У питаннях совісті закон більшості не діє (Махатма Ганді).

14. Голос совісті ніколи не буває хористом (Казімеж Сломінський).

15. Жодна провина не може бути забутою, доки про неї пам'ятає совість (Стефан Цвейг).

16. Легше воювати з порядними, ніж перемагати підлих (Бальтасар Грасіан-і-Моралес).

17. Совістю торгують ті, хто її не має (Флоріан Боднар).

18. Совість — бездоганно вихована, і саме тому скоро перестане розмовляти з тими, хто не бажає її слухати (Семюел Батлер).

19. Живи у злагоді зі своєю совістю, і нехай собі люди говорять, що їм забагнеться (Мігель де Сервантес).

Ці мудрі думки актуалізувалися в цифрову добу, коли категорія совість, сумління витісняється матеріальними статками і сприймається нешляхетною частиною суспільства як пережиток минулого. До світової афористики сумління долучився і Дмитро Онкович своєю збіркою «Совість».

Неллі БОНДАРЕНКО